

Čerminová, Jana

Jiří Voráč

In: Fasora, Lukáš; Čermin, Jan; Čerminová, Jana; Hanuš, Jiří; Málíková, Michaela. *Sto tváří, sto příběhů : vybrané osobnosti v dějinách Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*. Vydání první Masarykova univerzita, 2020, pp. 416-419

ISBN 978-80-210-9382-9; ISBN 978-80-210-9605-9 (online ; pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/143163>

Access Date: 24. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Jiří Voráč

Národnost: česká

Datum narození: 16. července 1965

Místo narození: Brno

Sociální zařazení: Pochází ze silně věřící katolické rodiny. Otec byl v mládí členem a funkcionářem Sdružení katolické mládeže, vojenskou službu strávil u PTP a tři roky pracoval v dolech na Mostecku a Ostravsku. Vystudoval strojní průmyslovku v Praze, na vysokou školu se nedostal: částečně z důvodů politických, částečně z důvodů sociálních. Matka po základní škole absolvovala dvouletou rodinnou školu, vystřídala několik zaměstnání a po narození Jiřího Voráče (je nejmladší ze tří bratrů) pracovala v administrativě v Adastu. Rodiče se výrazně podíleli na životě katolické komunity v Adamově. Rodina nebyla nikdy přímo politicky aktivní a její vztah k politickému dění byl de facto indiferentní, neboť smysl nacházela jinde. Po sametové revoluci zastával otec post místostarosty Adamova za Občanské fórum. Jiří Voráč je ženatý se Zuzanou Voráčovou.

Akademické působení

Jiří Voráč maturoval v roce 1983 na gymnáziu v Blansku, hlásil se ke studiu historie na filozofickou fakultu v Brně, ale nebyl přijat. V průběhu školního roku proto navštěvoval nultý ročník a pracoval jako průvodce v kasematech na Špilberku. O rok později opětovně konal přijímací zkoušky na filozofickou fakultu a začal studovat historii a český jazyk a literaturu. V době jeho studia byl na fakultě otevřen nový obor filmová a divadelní věda, který se stal jeho třetím studijním oborem. V posledním ročníku se rozhodl si přesunout státnice z jarního na podzimní termín, aby měl více času na přípravu. Pod vedením Milana Suchomela zpracoval diplomovou práci *Filmy Jiřího Menzla podle próz Bohumila Hrabala*. V listopadu 1989 však vypukla sametová revoluce: v čele její brněnské větve stál právě Voráč. Jeho státnice se nakonec konaly v den generální stávky. Jak sám říká v rozhovorech: „*Tak já jsem ráno v pondělí 27. listopadu vyběhl ze stávkového výboru o patro výš, kde zasedala státnicová komise, zjevně se oni báli víc mě než já jich. Já jsem se samozřejmě na státnici nepřipravoval a v té situaci oni se mě zeptali, co říkám současné politické situaci, já jsem konstatoval, že komunismus se hroutí, dostal jsem za jedna nebo za dvě a odešel jsem organizovat průvod na generální stávkou. Já jsem byl pravděpodobně poslední student v Československu, který skládal státnice z marxismu-leninismu, protože několik dnů poté byl ten obor zrušen.*“

V roce 1993 začal Jiří Voráč působit jako odborný asistent pro dějiny filmu na Ústavu divadelní a filmové vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Přihlásil se na postgraduální studium filmologie pod vedením režiséra Bořivoje Srby, které dokončil v roce 1998 úspěšnou obhajobou disertační práce *Český film v exilu se zaměřením na režisérské osobnosti hraného filmu v období 1968–1990*. V roce 2000 se stal vedoucím Ústavu filmu a audiovizuální kultury FF MU. O šest let později se habilitoval v oboru teorie a dějiny dramatických umění na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. V roce 2012 byl jmenován profesorem filmového, televizního a fotografického umění a nových médií na Akademii múzických umění v Praze.

Výběr z díla

Absolvoval řadu zahraničních badatelských pobytů, například v Amsterdamu v rámci mezinárodního výzkumného projektu *The Dissident Muse: Critical Theatre in Easter and Central Europe 1945–1989*, získal grant Rakouského ústavu pro východní a jihovýchodní Evropu na pobyt ve Vídni. V roce 2000 absolvoval pobyt na University of Toronto, University of Michigan a University of Iowa. V letech 2003 a 2011 vyjel na stáž na Harvard University. Ve své pedagogické činnosti se věnuje dějinám české kinematografie, českému filmu v exilu, české nové filmové vlně, ale vede i prakticky orientované přednášky (*Provoz kina, Filmová kancelář*). Mezi Voráčovy monografie patří *Čeští a slovenští filmoví režiséři v exilu* (1993), *Český film v exilu* (2004), *Ivan Passer. Filmový vypravěč rozmarnosti aneb od Intimního osvětlení k Nomádovi* (2008) nebo studie *Spolupráce univerzity a filmového průmyslu: případ Brno* (2017).

V období ohraničeném léty 1997 a 2018 byl opakovaně členem Akademického senátu FF MU, v letech 2014–2018 členem Vědecké rady FF MU. V letech 2005–2014 byl rovněž členem Umělecké rady Divadelní fakulty Janáčkovy akademie múzických umění. Mezi roky 2003–2009 působil jako člen Rady České televize, v letech 2012–2015 pak jako člen Rady Státního fondu kinematografie. Od roku 2015 je expertem Magistrátu hlavního města Prahy pro grantové projekty v oblasti filmu. V uplynulých letech byl několikrát řešitelem grantových projektů vyhlášených v rámci Evropských strukturálních fondů, Grantovou agenturou České republiky nebo Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy ČR. Jiří Voráč bývá kurátorem při filmových festivalech (např. Mezinárodní filmový festival v Karlových Varech, Letní filmová škola v Uherském Hradišti, Mezinárodní festival dokumentárních filmů v Jihlavě). Stal se zakladatelem a vedoucím edice *Filmová knihovna* nakladatelství Host. Za svoji činnost dostal v roce 2009 pamětní medaili Filozofické fakulty MU za přínos rozvoji fakulty a univerzity.

Veřejná činnost

Jiří Voráč se od střední školy zajímal o československé disidentské prostředí, navštěvoval bytové semináře a nepovolené přednášky. Na vysoké škole se odmítal účastnit akcí Svazu socialistické mládeže, ze kterého byl také vyloučen – to znamenalo, že se nesměl podílet na vydávání fakultního literárního časopisu. V letech 1988–1989 proto začal spolu s dalšími vydávat studentský nezávislý časopis *Revue 88*, jediný vysokoškolský časopis vycházející jako samizdat. Všichni přispěvatelé v něm psali pod svými jmény, a dokonce se ho snažili zaregistrovat jako oficiální periodikum, což se však nepodařilo. Za částečné finanční podpory *Charty 77* vyšla čtyři čísla. Studenti kolem *Revue 88* se snažili na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity vytvořit nezávislý svaz jako protiváhu k SSM.

S Vladimírem Vyskočilem vypracoval petici *Společné prohlášení studentů vysokých škol*, ve které požadovali propuštění Václava Havla, ukončení trestních stíhání a zastavení kampaně proti nezávislým iniciativám v Československu.

V průběhu sametové revoluce patřil Jiří Voráč k vůdcům studentů nejen na filozofické fakultě. Stávkový výbor FF založil už v sobotu 18. listopadu 1989 a od pondělí organizoval stávky, promlouval k tisícům lidí, řadil průvody studentů na náměstí Svobody. Stál také u zrodu brněnského Občanského fóra.

Krátce po sametové revoluci založil s Janou Soukupovou nezávislý kulturně-politický týdeník *Moravské noviny* a v roce 1990 se stal jeho šéfredaktorem. Brzy ho však znovu přivábilo akademické prostředí a vrátil se na filozofickou fakultu.

Spolu s dalšími studentskými vůdci sametové revoluce se v roce 1999 vyjádřil k soudobé politické situaci (především opoziční smlouvě) prostřednictvím petice *Děkujeme, odejděte!* V roce 2010 stál u zrodu petice proti rozsudku soudu nad studenty architektury z roku 1989. Ti se měli omluvit pedagogu Janu Snášelovi za to, že o něm v listopadových dnech prohlásili, že je demagog.

Za svoji práci pro veřejnost dostal Jiří Voráč v roce 2008 od Nadace Charty 77 Cenu Františka Kriegla.

Evaluace

Jiří Voráč byl jedním ze studentských vůdců sametové revoluce v Brně. Patří k předním českým odborníkům v oblasti filmové vědy a po řadu let stál v čele Ústavu filmové vědy a audiovizuální kultury FF MU.

Ohlasy

Díky této své specializaci se před několika lety stal členem Rady České televize, kde se vyprofiloval jako největší kritik poměrů v televizi i v Radě samé. \ [Michal Prokop](#)

K počtě patří klip. Stříhl bych do něj 22 flashbacků: student Jiří Voráč kráčí lesem a hovoří o filmech (seznámili jsme se na výletě); setkávám Jiřího s přáteli na Folkovém kolotoči v Břeclavi; kritik Jiří Voráč přináší v zimě 1989 do redakce *Rovnosti* podvratnou recenzi na tragikomedii *Dobří holubi se vracejí* (nemohu ji otisknout); revolucionář Jiří Voráč rozjíždí 20. listopadu 1989 v pracovně Dušana Šlosara studentskou stávku; šéfredaktor *Moravských novin* Jiří Voráč na 27. MFF v Karlových Varech komentuje retrospektivu exilových filmů; pedagog Jiří Voráč předkládá Bořivoji Srbovi plán výuky filmové vědy; badatel Jiří Voráč hovoří v Karlových Varech s Ivanem Passerem, v Torontu s Josefem Škvoreckým a ve Washingtonu s Arnoštem Lustigem; dr. Jiří Voráč křtí v kině Art svoji knihu *Český film v exilu* a beseduje s Bernardem Šafaříkem; doc. Jiří Voráč se na vánočním večírku filmové vědy radí se sekretářkou Pavlou Švédovou; přebírá Cenu Františka Kriegla za občanskou statečnost projevenou v Radě České televize; spolu s Monikou MacDonagh-Pajerovou odpovídá na otázky Michala Prokopa v pořadu *Krásný ztráty*; blahopřeje k obhajobám Petru Szczepanikovi, Anně Batistové, Lucii Česálkové; koncipuje petici za záchranu kina Scala; prof. Jiří Voráč pronáší na JAMU laudatio k čestnému doktorátu Vojtěcha Jasného; zahajuje akademický rok v kinosále FF MU; vítá Zdeňka Smejkal, Pavla Švandu a Jana Uhdeho při oslavách 50. výročí brněnské filmové vědy. Jaro 2018: Jiří Voráč řídí pořadu s Patrycją Astrid Twardowskou, Pavlem Skopalem a Radomírem Douglasem Kokešem k novým akreditacím a moderuje besedu s rektory Mikulášem Bekem a Jiřím Fialou o odkazu TGM při zahájení cyklu *Dějiny na 8* v rámci Studentského kina ve Scale. To be continued... \ [Jaromír Blažejovský](#)

Musím říct, že i na komunistické vysoké škole byli velice zajímaví, profesionální i lidsky velice kvalitní lidé. I to podivné, šedivé akademické prostředí bylo vnitřně bohatší a diferencovanější, než se na první pohled zdálo, a i v té době tam byli lidé, kterých si dodnes hluboce vážím. Na druhé straně se stále nemůžu zbavit úžasu nad otrlostí a cynismem normalizačních kádrů, kteří se na škole drží zuby nehty a tváří se jakoby nic. \ [Jiří Voráč o svých vysokoškolských studiích](#)

Prameny a literatura

FOJTŮ, Martina. *Brněnský příběh jedné studentské revoluce* [online]. 2014. [cit. 19. února 2019]. Dostupné z: <<https://www.online.muni.cz/udalosti/4980-brnensky-pribeh-jedne-studentske-revoluce>>.

Jiří Voráč [online]. [cit. 19. února 2019]. Dostupné z: <<http://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?org=421&id=5356&l=cz>>.

Krásný ztráty [televizní pořad]. Monika MacDonagh Pajerová – Jiří Voráč. Česká televize. ČT2, 9. 11. 2009. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1096002521-krasny-ztraty/209562250500024/>>.

KUBÍČKOVÁ, Klára. *Desítky lidí vyzvaly „demagoga“, ať je zažaluje jako studenty z listopadu 1989* [online]. 2010. [cit. 19. února 2019]. Dostupné z: <https://brno.idnes.cz/desitky-lidi-vyzvaly-demagoga-at-je-zazaluje-jako-studenty-z-listopadu-1989-15g-/brno-zpravy.aspx?c=A101206_191612_brno-zpravy_toi>.

OTÁHAL, Milan – VANĚK, Miroslav. *Sto studentských revolucí. Studenti v období pádu komunismu – životopisná vyprávění*. Praha: Lidové noviny, 1999, s. 796–810.

